

seves conseqüències dins la societat i els individus (10).

Uns individus que són protagonistes múltiples de la Història en el temps i en l'espai i el fi dels quals no és altre que la consecució de la seva llibertat.

(1) Braudel, Fernand. *La Historia y las Ciencias Sociales*. Alianza Editorial, m.^a 139, pàg. 59.

(2) Goldmann, Lucien. *Ciències humanes i filosofia*. Llibres a l'abast, 38. Edicions 62. Barcelona. Pàg. II.

(3) Jutglar, Antoni. *En torno a la problemática histórica*. Cuadernos Hispano-Americanos, 1968. Pàgs. 485-513.

(4) Morazé, Charles. *Principios Generales de Historia Económica y Sociología*. Ed. Teide.

(5) Jutglar, Antoni. Op. Cit. Pàg. 488.

(6) Goldmann, Lucien. Op. Cit. Pàg. 12.

(7) Vilar, Pierre. *Crecimiento y Desarrollo. Economía e Historia. Reflexiones sobre el caso español*. Ed. Ariel, 1964. Pàg. 20 (Pròleg).

(8) Vilar, Pierre. *Catalunya dins l'Espanya Moderna. Introducció. El Medi Natural*. V-I. Edicions 62. II edició. 1965. Pàg. 35.

(9) Vilar, Pierre. *Cat. dins...* Pàg. 28.

(10) Morazé, Charles. Op. cit. Pàg. 28-29.

(11) Braudel, Fernand. Op. cit. Pàg. 53.

(12) Jutglar, Antoni. Op. cit. Pàg. 505.

CONSIDERACIONS SOBRE UNA LECTURA

per Joaquim Mallafrè

CORREIG MASSO, ANTONI: **Poemes reusencs**

Amb dibuixos de Ramon Ferran

Eds. "Rosa de Reus", Reus, 1970

I

Sabia que les edicions "Rosa de Reus" preparaven l'edició d'un llibre de poemes de l'amic Correig. L'esperàvem com a amics i com a reusencs pensant si aquest llibre s'afegiria als altres de la col·lecció amb la dignitat i l'interès que presenten sempre per la nostra cultura local. El llibre no ens ha decebut. Fullejant-lo ens hem interessat per les moltes coses nostres que ens mostra; ens ensenya i ens fa veure amb unes qualitats pictòriques remarcables molts aspectes que ens havien passat desapercebuts i que mostren una fina percepció (accentuada pel contrapunt suggerent dels excel·lents dibuixos de R. Ferran) de les nostres coses. De veritat dic que passant pel carrer de Jesús el "de tan estret, se't sobreix la vida" i el "no passen junts la dona i el cistell" dels versos del Correig, m'han vingut al pensament. Probablement és el recull més extens sobre coses locals que s'hagi escrit en poesia, i la tasca que això porta és degudament apreciada per nosaltres i el llibre no queda en un racó a l'hora de tenir present les publicacions que sobre la nostra ciutat s'han escrit. Hi trobem a manca potser un estudi preliminar per a situar el llibre més dintre de la col·lecció. Però pel que es refereix a l'autor, felicitem de tot cor el senyor Correig.

II

Tan defectuosa és la crítica d'aquell que en un llibre solament hi busca les errades, els desencerts, com aquella crítica de "copet a l'esquena", d'"amics de sempre", que tan sovint posa oli a l'esquena de la nostra cultura —potser oli per a curar les llenques de pell que de vegades s'aixequen amb crítiques més malintencionades. La primera part del meu article, Correig, ha estat sincera. Però m'ha cridat l'atenció una cosa. L'últim punt també m'ha sortit espontani: "Felicitem de tot cor el senyor Correig". Aquest "senyor" em xoca. I és que no lliga amb el començament, on parlava de "l'amic Correig". Em penso —he de seguir amb absoluta sinceritat— que traeix un cert distan-

tiament que no m'agrada. Així, doncs, afegeixo que és una crítica sincera però distanciada, unilateral. Distanciada: "Un tal senyor Correig, de Reus, ha escrit un llibre de versos sobre la nostra ciutat". Perfecte. Jo, reusenc, m'hi sento interessat. Val la primera part de l'article. Però deixa'm que et parli ara, no el reusenc, sinó aquell amic teu que té una certa afecció per la literatura, que acostuma a tractar-te de tu, agraït, que no llegeix un llibre d'un reusenc desconegut, sinó la poesia d'uns versos d'un poeta que vull conèixer. La nostra conversa, que fem escoltar als lectors de la Revista, potser serà més viva, més matisada. Vull comprometre'm més amb tu. Anem a pams:

i III

Començaré donant-te la raó en allò que el llibre podria ésser més breu. El que és d'interès com a recull de moltes coses reusenques, crec que perjudica el llibre mirat —com ara ho faig i, és clar, des del meu personal i fallible punt de vista— com a poesia pura i senzilla. El sonet no m'acaba d'agradar. M'agradaria que et refiessis més de "l'esma" que de "l'heretat bastó", o, més ben dit, que la tradició fos una eina, una arrel per als teus versos, però no una camisa de força. De vegades el sonet es veu forçat; esvellussat encara que perfecte mètricament; a mi no m'arriba. Però no ens precipitem. Comencem pel començament:

La primera part, "Fesomies urbanes al meu mirall", és un recull de postals agradable en conjunt. Tenint en compte que moltes han estat publicades a "Urbs" té el mèrit de recollir aquells poemes que, de fet, complien perfectament el seu paper a la revista esmentada, però aquí, massivament, són un plat una mica fort. Crec que és essencialment poesia de revista local i això no té cap to pejoratiu ni de bon tros. Són poemes per a publicar d'un a una cada setmana o cada mes. Però tot i havent-hi una unitat temàtica no hi acabo de trobar una unitat poemàtica en un recull, des del punt de vista del que cerca valors poètics i no reusencs en el sentit criticat a la primera part. M'agrada de tant en tant. Alabo la graciosa personificació del carrer del Vidre, el dibuix quasi bé cinematogràfic del carrer de l'Abadia, els versos rodons en el seu metre, dels carrers del Bou i d'Aleus, la imatge de Prim, tallant la lluna. El segon quartet de "El Carreró dels Jueus" suggereix tot un món, magistralment foses la notícia i la interpretació sociològica. Paral·lel, però no tan reeixit, és "Barri dels Gitanos". Com a qualitats d'aquest primer recull, trobo la teva magnífica qualitat "pictòrica"

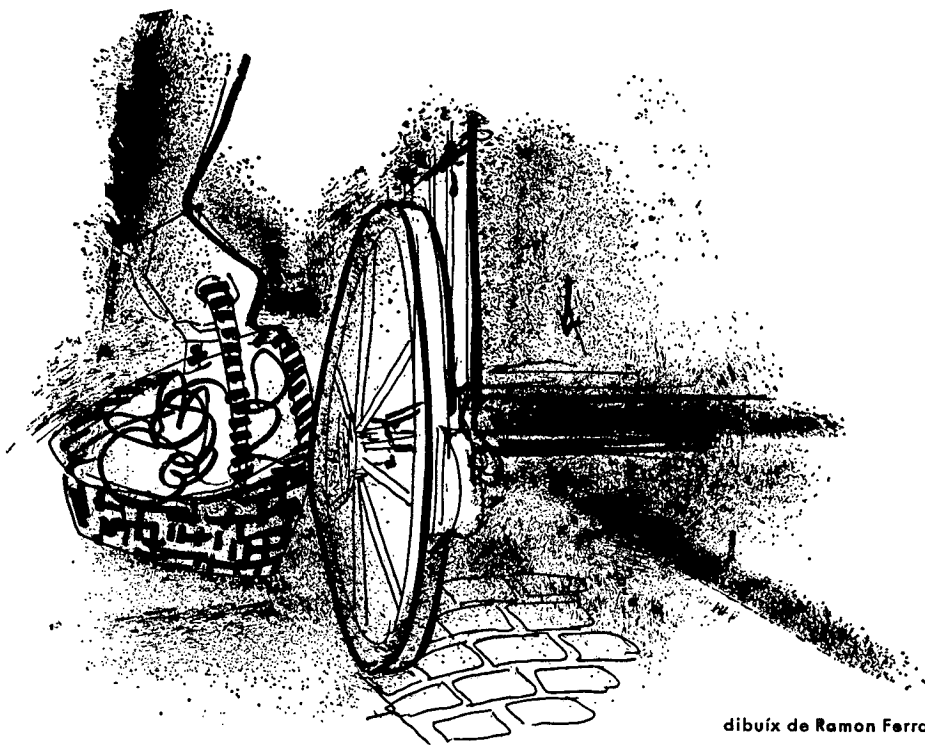
com al llarg de tot el llibre. Fixa't en aquest aspecte de la teva poesia que pot donar molt. Com a defectes, els lògics en un recull ordenat de poemes de carrers, de vegades caus en el tòpic, en la imatge que s'espera, en allò que pot ésser del Correig o de qualsevol altre. Aquest afany de no voler-te descuidar de cap carrer —o de ningú, en reculls posteriors del llibre— crec que perjudica la teva poesia. El "mal vent" al poema del "Santuari de la Patrona" no s'hi val, junt al tractament del "futbol" del "Carrer del Dr. Domènech", encara que "Edifici modernista" ho redimeixi una mica o que "Refugis" prometi un altre camí.

La segona part, tot i éssent desigual, m'interessa més. "Valors, costums i caràcter reusenc" no queda encongit en un tema. Hi ets més tu, amb una humana ironia de vegades, que m'agradaria veure més. Dins d'un gust "clàssic" "Baluard" té les seves valors; traspua la teva persona al segon quartet de "A Reus"; és interessant la imatge de "La Muralla". Vés amb compte amb aquest to, una mica triomfalista, a "Institut Pere Mata". Un bon dibuix a "Sales d'exposicions"; el mocador de "Tronada de Festa Major"; l'últim tercet de "La Rifa de la Confitura". I aquí, un dels millors poemes del llibre. No una imatge, un detall, no. Tot ell ha quedat rodó, en la seva anècdota que fas arribar plenament al lector: "En Guinovart, capità Manaia". Haurem d'arribar a l'última part del llibre per a trobar un poema d'aquesta categoria. I no és un sonet...! Segueixes bé: "Puntes de colxi" és un Correig interessant per qualsevol interessat en poesia, encara que no estigui a l'altura de "En Guinovart...". Amb "Banquet de boda", "Cançoneta del soci mediocre" i la primera part de "Les parcel·les", acabo aquesta tria de la segona part.

La tercera part baixa. "Eduard Toda i Güell" té un defecte poc corrent. Força cap, i, sobretot, massa "peus". En canvi m'agrada el "mos-tra, com qui s'excusa, ses troballes" del poema al Dr. Vilaseca, els versos 9 a 12 de "Josep Iglésies i Fort", i el to amb que t'adreces a Teresa Miquel. Prou.

A "Afores i punts comarcals" trobo interessant la sardana, com el que pretén, i més encara "Evasió a Almoſter" per determinats conceptes. Sense trobar-lo perfecte, és un poema teu que no podria deixar de citar.

"Signes de fe" és el títol d'una altra part. Els teus poemes religiosos, Correig, no m'agraden. No sé què dir-te, em trobo incòmode i no lliguen amb tu, encara que moltes vegades se't conegui —i crec que no et fa favor— pels

dibuix de Ramon Ferran

teus poemes "místics" diria algú. Precisament jo no comparteixo aquesta opinió. M'agradaria que fossin místics, i només els trobo folklòrics, de circumstàncies, vàlids com a tals, però no res més. Trobo més regust religiós vàlid poèticament en un poema com "**Al Mar**", que no pertany a l'apartat "**Signes de fe**", que aquí. Es clar que són "signes" solament i no pròpiament la "fe", però no t'estranyi que en una època que, com la nostra, discuteix el valor viu d'alguns d'aquests signes, el pur dibuix que se'n faci sense una problemàtica més fonda, ens rellisqui una mica, sense afectar-nos. Asenyalo, de totes maneres, com a reeixits, en un o altre aspecte: el segon tercet del "**Sant Crist de la Sang**", alguns versos del "**Pas del Sant Crist**", "**Pere nega a Jesús**", la quarta estrofa dels "**Goigs**" o la senzillesa del "tots som terrissaires - d'un goig trencadís" a "**La Creu dels Ollers**".

I passem a l'última part del llibre. "Intimes i records" és, per a mi, com a recull, la millor part del llibre, el teu camí de poeta, la tendresa, el distanciament d'una ironia afectuosa, l'encant d'allò viscut i transformat en poema. No cal anar buscant coses que agradin. El conjunt, està per damunt de la resta del llibre. Un llibre de poemes a part amb "Intimes i Records" junt potser amb "**En Guinovart, capità Manaia**" i algun altre, hauria guanyat en valor i unitat, al marge d'interès local. Perquè aquí no veig versos aïllats, o poemes solitaris. Aquí veig un conjunt, una unitat, una altura en un

pla molt més interessant de criticar per a mi. I la crítica és absolutament constructiva, encoratjadora i esperançada. Si no tots ens sentim a les processons, sí que ens sentim al "Bòlit!", "Bèlit!" de la Plaça d'Hèrcules, amb sonet i tot. Ens agrada l'ordenació caòtica, el corrent de consciència del "**Col·legi del Senyor Joanet Ollé**". I "**El Carro, l'automòbil, la bicicleta**"...? La finor, la il·lusió de l'infant en conflicte amb la presa de consciència, i que es fa veu que es confessa —no sols a nivell personal— és un poema ric, matisat, ple, com potser cap altre. El camí traçat es diversifica, madur, a "**L'últim carnaval**", a la senzilla agudesa de "**Cal Bulló**", la pregunta conscient de "**Missa de dotze**", el to emotivament personal de "**Entrada a l'inconegut**" i fins i tot —aquí m'hi agraden— els dos sonets que clouen el llibre. Potser "**El somriure d'una àvia**" resulta una mica "del vell estil", més tòpic; però veritablement, no solament en els poemes esmentats sinó en tota aquesta última part, Correig, veig la joventut poètica del que escorcolla la seva vida, i la repensa, i se n'estranya, i s'hi perd, i ens hi sentim tots vençant la temptació d'allò rodó i perfecte, que pot ésser una fita, però no una comoditat. Potser —parles tu—

"Calia que ens perdéssim
per a sentir el renovador murmuri
d'un càndid rierol
darrera l'ombra."

No et faci por. Estem amb tu.

Ens vam trobar dissabte passat a la tarda. Hi érem uns quants companys de curs tots a punt d'anar a la Universitat. La reunió era per a parlar del batxillerat tal i com el veiem un cop acabat; ara tractaré de donar-vos una idea del que vam dir. En primer lloc, caldrà afegir que érem set: quatre de ciències i tres de lletres, o sigui, estàvem bastant repartits. I mentre beviem una taronjada, la conversa anà sorgint.

TAULA RODONA

per Lluís Vallverdú

—*Com jutgeu el batxillerat? Què penseu del que heu fet?*

—Per començar no estem descontents del que hem fet. No està bé del tot, però és que hi ha poques coses perfectes; es podria millorar bastant. A l'hora de jutjar els resultats, creiem que no s'han assolit els fins proposats. El mal podria trobar-se en l'estructura mateixa del pla o en la manera de portar-lo a terme. Si ens centrem en aquest punt, es va fer notar que els professors hi juguen un paper bastant important, i per tant caldria perfeccionar-se en preparar-los. També vam assenyalar que el batxillerat és molt teòric, cosa que dificulta la didàctica d'algunes matèries de ciències.

Es va parlar del nou pla d'ensenyament. Teòricament, (a la pràctica el desconeixem) ens sembla molt millor i esperem que en aplicar-lo encara guanyi, perquè el pla antic, tampoc no estava malament en teoria si bé falla a la pràctica.

—*Què penseu de la divisió: Lletres / Ciències?*

—En general, trobem bé aquesta divisió. El motiu és que una cultura més o